

ዝክሪ በዓል ፈንቅል ማዘከርታ ንውሕስነት ኤርትራዊ ቀይሕ ባሕሪ

አብ እዋን መግዛእቲ ኢትዮጵያ፡ እታ ከም ቀንዲ መትኒ ካልኣይ ኣቤታዊ ሰራዊት ኢትዮጵያ ኮይና ዝነበረት ወደባዊት ከተማ ምጽዋዕ ብተባዕ ኤርትራዊ ተጋዳላይ ሓንሳብን ንሓዋናን ንዓና ኤርትራውያን ዝተረከበትላ ዕውቲ ስርሒት ፈንቅል እያ ኔራ። አብዚ ፍሉይ ዝገብሮ አብዛ ስርሒት እዚኣ ንመጀመርታ እዋን ሓይሊ ባሕሪ ኤርትራ ብንጥፈት ባሕሩ ንምሕራር ምስታፊ'ዩ።

አብ ሎሚ ኮይና ቅድሚ 31 ዓመታት ዝተፈጸመ ቅያታት ኤርትራዊ ክንዝክር ከለና ቅጅል ዝብለና ተልዩ ወልዱ ሓይሊ ባሕርና'ዩ። ሓይሊ ባሕሪ ኤርትራ ብኤርትራውያን ባሕራዊታት ብንኡስ ዓቅሚ ተመስሪቱ ዓቢ ቅያ ዝሰርሐ ዋሕስ ቀይሕ ባሕሪ ኤርትራ ድማ ኮይኑ'ዩ። ብዝተበገሶ ናህሪ'ካ ተዘይ ቀጸለ ውሕስነትን ጸጥታን ቀይሕ ባሕሪ ኤርትራ ኣውሒሱ አብ ቁጥባዊ ዕብዮት እታ ሃገር መሰረታዊ መቀይሮ ክገብር ካብ ዝግብኡ ዓውደ ሞጋዓዝያ ባሕሪ ኤርትራ አብ ስደት ዉን ተኮነ ኣባላቱ ብምጥርናፍ ብዓቅሙ ብምዉድዳብ ይሰርሕ ምህላዉ'ዩ።

ብንኣሽቱ ጀላቡ ዉሑዱን ትሕቱን ብቅዓት ነቲ ክሰብ ዓንቀሩ ዓጢቁ ዝነበረ ዘመናዊ ሓይሊ ባሕሪ ኢትዮጵያ ክስዕር ከሎ፡ ቀንዲ ስንቁ ጽንዓት አብ ዕላምኡ'ዩ ኔሩ። ታሪክ ኤርትራዊ ባሕራዊ ነዊሕ ሰረት ዘለዎ ኮይኑ ብቀንዱ ግና ድሕሪቲ ልኡላዊት ኤርትራ ከም ዘይተርፍ ዘረጋገጸት ስርሒት ፈንቅል ብቀንዱ ዝተራእየ። ዲሒሩ ዉን አብ ዝሓለፉ ናይ ናጽነት ዓመታት ልኡላዊነት ባሕሪ ኤርትራ አብ ምሕላው ዘርኣዮ ጅግንነት ከም አብነት ክንጠቅስ ተኮይና ስርሒት ሓንሽ ሓይ ካብኡ'ዩ።

ማሕበር ባሕራዊታት ኤርትራ ምስ ብዙሕ ብድሆታቱ ታሪክ ዓወት ኣያታቱ ባሕራዊታት ከም ዝደግም ተጠራጢሩ ኣይፈልጥን። ነቲ በዓል ቅያ ኣባል ሓይሊ ባሕሪ ኤርትራዊ ብብዝተሰዶ ተበቲኑ ሞያኡ ንከዮጥፍእ ብማሕበር ብምጥርናፍ፡ ግዜኡ ምስ ኣከለ ሃገሩ ተመሊሱ ከገልግላሉ ዝክእል ተሞክሮም ትምርትን ከጥሪ አብ ምጉስጋስን ምጥርናፍን ብዝለዓለ ሓይሉ ሰሪሑ'ዩ። ከምኡ ዉን ሞያ ባሕሪ ንኤርትራዊ መንእሰይ ከም ሓይ ካብ መሪጹ ክመሃሮም ዝለዎ ዓውድታት ሙከኑ ኣሚኑ አብ ናይ ጽባሕ ቁጥባዊ ህንጻት ሃገሩ ግዴኡ ንከበርክት ጎስጊሱ'ዩ።

ብኣጋጣሚ ዝክሪ ስርሒት ፈንቅል 2021 ከም ማሕበር ባሕራዊታት ኤርትራ መጠን ንዝክሪ ዕውት ስርሒት ልኡላዊ ኤርትራዊ ባሕሪ ዝኮነ ዝክሪ መበል 31 ዓመት ስርሒት ፈንቅል ንኡሉ ኤርትራዊ ብሓፈሻ ንኤርትራዊ ባሕራዊ ድማ ብቀንዱ እንቃዕ ሓጎሰካ እብል።

አብ ኢድካ ዘሎ ወርቂ ዳርጋ ጨርቂ ከም ዝበሃል ከም ወትሩ ምስ ባሕርና መላላይን ማዘከርታን ምግባር ኤርትራዊ መንእሰይ ንዕብዮትን ግፍሕን ባሕሩ ብምፍላጥ አብ ባሕሩ ኣእምራዉን ማላዉን ዝገብረሉ መንገዲ ክደሊ ሓጋዚ'ዩ።

አብ ዓለምለካዊ እስትራቴጂካዊ ቦታ ቀርኒ ኣፍሪቃ ተዶኪና ትርክብ ብጠቅላላ 117 760 km² ዝስፍሓታ ሃገረ ኤርትራ 1000 ኪሎሜተር ገማግም ባሕሪ ካብዚ ገምገም ባሕሪ ክሰብ 12 ኖቲካል ማይል ንዉሽጢ ባሕሪ ብጠቅላላ 16,600 ትርቢዕት ኪሎ ሜተር ማያዊ ኣካል ትዉንን ኮይና ብጠላላ ንዉሓት 2,284 ኪሎ ሜተር ዝንውሓቱ ገማግም ባሕርና አብ ቀንዲ ሜሬት ካብ ራስ ቄሳር ክሰብ ራስ ዱሜራ ድማ ኣስታት 1,151 ኪሎ ሜተር ንውሓት ገምገም አብ ቀይሕ ባሕሪ ክከዉን ከሎ 1,083km ቅናት ናይተን 350 ዴስታትና'ዩ። ካብዘን አብ ግዝኣት ኤርትራዊ ቀይሕ ባሕሪ ፋሕ ኢሊን ዘለዎ 350 ዴሴታትና እተን ኣስታት 200 ዝኮነ እክብካብ

ዴሴታት አካል ናይታ ዴሴት ዳህላክ እየን። እክብካብ ዴሴታት ዳህካክ (dahlak Archipelago) ሓደ ካብቶም ኣብ ዓለም ዝተረፉ ዘይተበከለ ኣካል'ዩ።

እዚ ዘርዚርካ ዉን ዘይዉዳእ ባህርያዊ ሃብትን ጽባቀን መጠንን ቀይሕ ባሕሪ ሓደን ቀንድን ንኤርትራ ተጠማቲት ዝገብራን ዋጋ ዘክፈለና ዉን እዩ።

ነዚ ባሕሪ ንምክልኻል ካብ ቀደም ጥቕምቲ ጀሚሩ ብዙሕ መስዋእቲ ዝሓተተ ኮይኑ ናይ ቀረባ ታሪክ ምስ ንዕዘብ ካብ ሃጻያዊት ኢትዮጵያ ንምንጋፍ ኣብ ዝተገብረ ዕጥቃዊ ቃልሲ ጎሊሑ ዝተራእየ ታሪክ እዩ።

ኣብዚ ዕጥቃዊ ቃልሲ ከም ኩሉ ኤርትራዊ ዋኒኖም ራሕራሐም ንግዳዊያንን ገፈፍትን መራክበም፣ፍልጠቶም ብዓቢኡ ሂወቶም ክዉፍዩ ናብ ቃልሲ ዝተጸንበሩን ድሕርን ቅድምን ናጽነት ንኤርትራ ዓቢ ሞያዊ ዓቅሞም ዘበርከቱ ኤርትራዊያን ባሕሬኛታት እዮም።

ስርዓት ኢትዮጵያ ብደገፍ ሓያላት ሃገራት ንዝመስረቶ ሓይሊ ባሕሪ ኢትዮጵያ ብሞያዊ ዓቅሚ ክወዳደር ዘይከኣለ ሰዉራዊ ቃልሲ ኤርትራ ብዝተኣካከቡ ኤርትራዊያን ባሕሬኛታት ብንኡስ ዓቅሚ ገጢሙ መስተንክራዊ ዓወት ኣመስኪሩ እዩ።

ድሕሪ ናጽነት ዉን ልክዕ ከም ንወተሃደራዊ መዳይ ንልምዓታዊ መዳይ ዉን እጅግኡ ሰፍሲፉ ብምምስራት መስመር ንግዳዊያን መራክብ ኤርትራ፡ ጽላት ምግፋፍ ዓሳ፡ ኣህጉራዊን ዓለምለካዊን ወደባዊ ኣገልጉላት ዝህብ ትካላት ምምሳራት፡ ቴክኒካዊ ባሕራዊ ስረሓት ኮነ ክሳብ ንምክልኻል ልኡላዊነት ሓንሽ ዝገበሮ ኣበርክቶ መስዋእትን ከቢድ እዩ ኔሩ። እዚ ኩሉ ቦቶም ተራ ባሕሬኛታት ዝነበሩ'ሞ ኣብ እዋንን ቃልሲ ሓይሊ ባሕሪ ብምምስራት ንዕኡም ዝመስሉ ኣባላት ሓይሊ ባሕሪ ብምምልማል ዝፈለገዎ።

እቲ ዳግም ተወፋይነቱን መስዋእቱን ልክዕ ከም ኣብ ዓውደ ኩናት፡ ኣንጻር መራክብ ዉግእ ሓይሊ ባሕሪ ኢትዮጵያ ገጢሙ ዘርኣዩ ጅግንነትን መስዋእትን ድሕሪ ናጽነት ዉን ብሞያዊ ዓቅሙ ከም ኩሉ ኤርትራዊ ሞያዊ ብቅዓቱ ብክሳብ መስዋእቲ ዝከይድ ዋጋ ከፊሉ እዩ። እንተኮነ ምስ ምድካም ኩሉ መዳያዊ መትንታት ስረሓት ባሕሪን ካልእ ህሉው ኩነታት ሃገርን ኣባላት ሓይሊ ባሕሪ ከም ኩሉ ኣብ ዝስደድሉ ዝነበሩሉ እዋን ዉን ተኮነ ኣብ ስደት ብሞይኦም ክሰርሑን ክጥርነፉን ግዜ ኣይወሰደሎምን።

መስመር ንግዳዊ መራክብ ኤርትራ፡ ሚኒስትሪ ሃብቲ ዓሳ፡ ኣገልግሎት ወደብ ሓደ ካብቶም ልዑል ሞያዊ ዓቅሚ ዝሓቱ ዓውድታት ኮይኖም ብኡ መንጽር ድማ ገዚፍ ናይ ወጻኢ ሸርፊ ኣምጺኦም ንቁጠባ ሃገር ዓንዲ ሕቆ ዝኮንዎ ዓውድታት እዮም። ሞያ ባሕሪ ብዘለዎ ኣገዳስነት ምጥርናፍን ምዕባይን ኤርትራዊያን ባሕሬኛታት ይጽናሓለይ ዘይበሃሎ ኣገዳስን ኣድላይን ሙካኑ ክትርዳ ይክእለካ።

ብፍላይ ኣብ መጀመርታ ዓመታት ናጽነት፡ እዚ ኩሉ ትካላት ብዓቅሚ ብኤርትራዊ ተመስሪቱ ኣብ ዝሰርሓሉ ዝነበረ እዋን ብባህሪ ኣንጻር ተፈጥሮ ዝኮነ ሃዋሁ ባሕሪ ብዝፈጥሮም ሓደጋታት ኣብ ብዙሕ ዓውድታት ብተወፋይነትን ብናጻ ጉልበትን ንስለ ሃገር ክሳብ ሂወቶም ከፊሎም እዮም። ሎሚ ዉን ከም ወትሩ ኣብ ዓቅሙን ሞያኡን ኣዕብዩ ቁጥባ ሃገሩ ንምዕባይ ባሕሩ ኣበርክቶ ንክገብር ኤርትራዊ ባሕሬኛ ብብዘለዎ ምስ ማሕበር ባሕሬኛታት ኤርትራ ብምጥትርናፍ ነዚ ሃገሩ ክሃንጽ ድሉው ዘሎ ማሕበር ብምጽንባር ብሩህ መጻኢ ክጥምት በዚ ኣጋጣሚ ንጽዉዕ።

ማሕበር ባሕሬኛታት ኤርትራ
ዝክሪ ስርሒት ፈንቅል 2021